

Самур

№ 9 (186) 2006-йисан 28-сентябрь

1992-йисан январдилай акъатзава

ЦИЙИВИЛЕР

КЪАНАЛ АКЪУДЗАВА

Шеки райондин агъалияр ва хуьруьн майишат цивди мадни хъсандиз таъминарун патал цийи тед-бирар къилиз акъудзава. Жейирли хуьре хъвадай цин гъамбархана эцигзава. Идалай гъейри Алижан вацлай 14 километрдин яргъивиле къанал акъудзава. Цийи къаналди хуьруьн майишатдин агъзур гектарралди никлер, салар, багълар цивди таъминардай мумкинвилер гуда.

Эцигунар къилиз акъудун патал 349 агъзурни 534 манат къван пулунин такъатар серфда. Вири крар алай йисан ноябрдин эхирдалди тамамарда.

ХУЪРЕРА ЭЦИГЗАВА

Закъатала райондин хуьрера цийи эцигунрин къадар йис-сандивай пара жезва. И мукъвара Агъа Тала ва Мацех хуьрера почтадин дараматар эцигна кардик кутунва. Цийи почтаяр герек тир вири аваданлухралди таъминарнава. И карди агъалийриз мадни хъсандиз къуллугъдай мумкинвал гуда. Хуьрера эцигзавай мектебрин къадарни пара жезва. Исятда Къандах хуьре 240 аял патал мектебдин дарамат эцигзава. Цийи мектеб 2007-йисан сентябрдалди эцигна кутьягда. Ина алай аямдин шартларив къадай вири къулайвилер жеда. 2006-2007-йисара агъалияр хъвадай цивди таъминарун патал Закъатала райондин 10 хуьре 14 артезиандин къуй эгъуьнна кардик кутада.

АРА ДАТИАНА КИЛИГДА

Къуба райондин дагъдин хуьрерик акатзавай Хиналугъдин агъалияр AzTV ва iTV-дин програмайрихъ цигел тир. Гила хуьруьн агъалийривай и каналрин гунугриз ара датлана килигиз жеда. Хуьруьн жемьатар и мураддив республикадин "Телерадио" компаниди агакъбарна. И тешкилатди Хиналугъдал цийи телестанция эцигна кардик кутунва. Телестанцияди маса каналриз килигдай мумкинвални гузва.

ДЕГЪ ЧАВАРИН СУР

И йикъара Азербайжандин Илимрин Академиядин Археологиядин ва Этнографиядин Институтдин алмирин Закъатала райондай дегъ чаварин сур жагъанва. Алимри фагъумзавайвал, и сур антик девирриз (чи эрадал къведалди IV-II виш йисариз) талукъди я. Къадим гелерив гекъигойла, дегъ чавара и чилерал инсанар яшамин хъайиди ашкара жезва. Къадим сурай жагъанвай дишегълидин гуьмбетди и кар мад гъилера субутзава. Хъенчин гуьмбет гзаф чешнелудиз раснава.

Алай вахтунда алимар дегъ чаварин талукъ сурин сирер чириз алахънава. Абуру лугъузвайвал, цийиз жагъанвай затлари икъван гагъди малум тушир гзаф метлебар ачухарда.

КЪУМАДИН ГУЪЛЛЕЯР

Къил акъуддай ксари малумат гузвайвал, Израилди лап гзаф инсанри къайдасузвилин гьерекатар тухудайла ишлемишдай цийи такъат - къумадин гуьллеяр акъуднава. Гуьллейрин калибр 5,56 миллиметр я. Резиндин гуьллейрилай тафаватлу яз абуру инсандин сагъламвиле са акъван зиян гузвач. Сифте яз къумадин гуьллейрикай Бедаин хуьруьн патав "хатасузвилин цлар" эцигунилай наразивал къалурай гьерекат чуклурун патал менфят къачуна.

Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Cənab Arif Alişanova

Hörmətli sədr! Böyük təcrübəyə malik və uzun illər bu sahədə səmərəli fəaliyyət göstərən peşəkar kimi Sizin Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinə sədr təyin edilməyiniz təşkilatın işində bir sıra dəyişikliklərin və irəliləyişin olacağına ümid verir. Məlum olduğu kimi, sabitliyin və ictimai həyatımızın bütün sahələrində inkişafın təmin edildiyi çoxmillətli respublikamızda Avropa Şurasının üzvü kimi demokratik təsisatlara getdikcə daha geniş yer verilir və hüquqi dövlətin qurulması üçün mühüm tədbirlər həyata keçirilir.

Demokratiya yolu ilə addımlayan müstəqil respublikamızın son illər qazandığı ən böyük nailiyyətlərdən biri onun Konstitusiyasıdır. Bu, respublikamızda yaşayan bütün xalqların hüquqlarını müdafiə edən Əsas Qanundur. Təsədüfi deyil ki, Konstitusiyanın 25-ci maddəsi məhz "Bərabərlik hüququ" adlanır. Həm bu, həm də 21-ci və 45-ci maddələrdə ölkəmizdə yaşayan əhəlinin danışdığı başqa dillərin sərbəst işlədilməsi və inkişaf etdirilməsi vacib şərt kimi qarşıya qoyulub. Konstitusiyamızda qeyd olunduğu kimi, ölkəmizdə yaşayan hər kəsin ana dilindən istifadə etmək, istədiyi dildə təربيyə və təhsil almaq hüququ vardır.

Avropa Şurasının 1992-ci ilin noyabrın 5-də qəbul etdiyi "Regi-

on dillərinin və azsaylı xalqların dillərinin Avropa xartiyası" və 1994-cü ilin noyabrın 10-da qəbul olunmuş azsaylı xalqların müdafiəsi ilə bağlı Konvensiya çoxmillətli ölkəmizdə yaşayan xalqların dillərinin inkişaf etdirilməsinə zəmin yaradan qiymətli hüquqi sənədlərdir. Həmin sənədlərin tələbləri ilə əlaqədar respublikamızda ardıcıl tədbirlər həyata keçirilməkdədir. Orta məktəblərdə milli dillərdə dərslərin keçirilməsi, respublika radiosunda milli dillərdə verilişlərin səsləndirilməsi buna sübutdur.

Etiraf edək ki, son vaxtlar həmin xəttin ardıcıl davam etdirilməsinə, bu sahədə demokratik təsisatların daha da genişləndirilməsinə qayğı azalıb. Həmiyə aydındır ki, milli dillərdə radio və televiziya verilişlərinin təşkili ölkəmizdə demokratiyanın inkişaf etdirilməsinin mühüm amillərindən birinə çevrilə bilər. Amma nədənsə qazanılmış bəzi nailiyyətlər də itirilir. 1993-cü ilin yanvarın 1-dən "Araz" proqramı ilə ləzgi, talış və kürd dillərində həftədə iki dəfə 15 dəqiqəlik verilişlər səsləndirilməyə başlandı. Bu, əhali tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılandı. Həmi verilişlərin vaxtının artırılacağına ümid bəsləyirdi. Lakin aradan 13 ildən çox keçməsinə baxmayaraq, bu baş vermədi. Əksinə, 3 il əvvəl milli dillərdə verilişlərin "Araz" proqramı ilə yayımlanması saxlandı. Həmin verilişlər başqa dalğalarda

yayımlanmağa başladı. Elə dalğalarda ki, onlar respublikamızın ərazisində yayılmış və əhali bu verilişləri eşitmir. Xeyli müraciətlərdən sonra əlaqədar təşkilatlar bildirdilər ki, bu verilişlər indi respublikamızdan xaricə yayımlanır. Əslində bu da uydurmadır və qonşu ölkələrdən heç birində bu verilişləri dinləyən olmayıb. Respublikamızın xalqlarından ötrü yaradılmış, onların dillərinin inkişafına qulluq edən verilişlərin belə aqibəti nə vaxta kimi davam edəcək? Halbuki indi söhbət belə verilişlərin həcmnin artırılmasından, milli dillərdə televiziya verilişlərinin yaradılmasından getməlidir. Qonşu Dağıstanda milli dillərdə, o cümlədən Azərbaycan dilində televiziya verilişləri bir neçə kanalda yayımlanır. Son vaxtlar bununla əlaqədar xüsusi kanal - 7-ci kanal yaradılıb.

Milli dillərdə verilişlərin vacibliyi ilə əlaqədar "Samur" qəzetinin redaksiyasına onlarca məktub daxil olur. Bununla əlaqədar qəzetimizin 21 oktyabr 2004-cü il tarixli sayında "Milli dillərdə televiziya verilişləri vacibdir" başlığı ilə məqalə də dərc olunmuşdur. Təəssüf ki, xeyli vaxt ötməsinə baxmayaraq, hələ də bu məsələ həllini tapmayıb.

Hörmətli sədr! Ümid edirik ki, qaldırdığımız məsələyə diqqətlə yanaşacaq, milli dillərdə radio və televiziya verilişlərinin təşkilinə qayğınızı əsirgəməyəcəksiniz.

"Samur" qəzeti redaksiyası

ЧЕШНЕ КЪАЧУ!

ЛЕЗГИ МЕХЪЕР ТИР

И йикъара са мехъерик хъана чун. Скрипкадал ягъизвай лезги жегъил Агъмеданни Лейладин мехъерик. Бакудин Къарачухур поселокдин "Гилан" ресторанда къиле фейи и мярекатдал чамран буба Зияуддина, диде Минаяди, мугъманри чпин риклин гафар анжах лезгидалди лугъузвай. Тос-

тарни лезгибур тир. Са гафуналди, асул лезги мехъер тир им!

Мад са легъзе. Мехъерик квайбуру чамразни сусаз алхишар ийидайла, абурун сагълугъдай тостар лугъудайла, жегъилри гафарихъ кIвачел къарагъна яб акалзавай. Гъар гъилера икI давам жезвай. ХунI эдеблу ва камал-

лу жегъилар тир чамни свас... Гъайиф хъи, вири жегъилар икI туш. Садбуру тахтунал адукъайла агъсакъалри чпиз ийизвай алхишрихъни яб акалдач. Мехъерик атанвайбур чпиз буржлудай къада. Чешне къачурай ихътинбуру Агъмедалайни Лейладилай!

"Самур"

УЪНУЪГЪ

Шагъ дагъдин живерини мурклары кьунвай куклушрилай авахъзавай гьамга хътин кьайи ятари Кцлар вацун кьиле арадал гьанвай члехи дугунда, вацун террасра 500-600 метрдин гьаркьувиле вил алуниз тежедай хътин дуьзенлухар экля хьанва. Дегъ члавара инсанар яшамиз хьун патал ина вири кьулайвилер авай. Гьавилий Кцлар вацун кьерехра шумудни са яшайишдин чкаяр хьанай. Гуьгьунлай дагъдин пенчик квай и чкаяр мурклары кьунай. Исятда Кцлар дуьзенлухда дуьшущ жезвай археологиядин амукуьайрини са береда и чкайра яшайишдин маканар хьайиди мад гьилера субутзава. Гьа ик! Уьнуьгъ дередин хуьрерани кьадим девирра яшайиш хьайиди вилел акъатнава. Уьнуьгъ дередик 9 хуьр акатзава: Уьнуьгъ, Зиндан Муругъ, Кузун, Вили Лакар, Суважал, Хурай, Чаклар, Четкуьн, Лацар.

Тарихдин чешмейри ва археологиядин материалри субутзавайвал, сифте яз Уьнуьгъ хуьруьн бине IV виш йисан юкьвара кутунай. И хуьр VII виш йисан эхирдалди яшамиз хьанай. Гилан хуьруьвай са кьадар яргьал тир кьадим Уьнуьгъ чапхунчийри чукурлайла, лезгийри гилан чкадал шийи хуьруьн бине кутунай ва хуьр чапхунчийрикай хуьн патал ина мягькем келени эцигнай.

Уьнуьгърикай са кьадар малуматар араб члалалди кьелемдиз кьачунвай "Абу-муьслуьман тарих" ктабда гьатнава. И чешмеда X виш йисарин лезги хуьрерин, гьабурукай яз Уьнуьгърин ва Эчлехуьруьн тварар кьунва. "Абу-муьслуьман сихилдикай тир Халида Эчлехуьре, Рамалдана лагьайтла Уьнуьгъа бине кутунай."

Азербайжандин Энциклопедияди и хуьр IX асирдилди авайди кьейд авунва.

Уьнуьгърин хуьруькай вич Кьубадин Хуж хуьрй тир тарихдин илимрин доктор Жаббар Халилован "Эныхская крепость (1962-й)" ва "О средневековом могильнике у села Эных Кусарского района (1965-й)" тварар ганвай кьве библиография чапдай акъатна. Ада вичин илимдин кьвалахра кьадим Уьнуьгъуькай са кьадар кьиметлу малуматар ганва.

Хуьре археологиядин кьвалахар кьиле тухвай Ж.Халилова адан твар "Эных" хьиз кьейд авунва. Кцларви авторар Н.Няметова ва Н.Закиева чпин "Уьнуьгъ хуьруьн гьакьиндай рикел хкунар" ктабда Уьнуьгъ келедин твар Еных гьукмдардин тварцихъ галаз алакьалу тирди кьалурнава. Абуру кьизва: "Еных келедин тварцин ери-бинедикай кьетидиз фикир

лугьун мумкин туш. Анжах ик! гиман ийиз жеда хьи, X асирдин са бязи тарихчийри ва географри вичикай малумат ганвай Абхаз шегьер ина хьанай. Абу-л-Кьасум ибн Гьувьгелан Абхаз шегьердиз мукьва тир шегьеррин гьакьиндай фикирарни кьиметлу бур я. Ада кьхизвайвал, Шираздай Абхазиз 2 йикьан, Абхазай Жесамурдиз 12 фарсагъдин, Жесамурдай Бабул-Абвабдиз 20 фарсагъдин рехъ ава. Са бязи алимри Абхаз шегьер гилан Кьуба алай чкадал хьанай лугьузва. Анжах Гьувьгела кьейд авунвай рекьи Кьубадай Еных келедиз кьван авай мензилдив кьазва.

Карауловани (эсер араб члалай урус члалаз элкьуьрай кас) Абхаз Кьубадин патав ва я Кьубадин чилерал алай шегьер тир лугьузва".

Садбуру "Уьнуьгъ" ойконим лезгийрин "кьаних" тайифадихъ галаз алакьалу тирди кьейд ийизва. Бязи чешмейра и тайифадин твар "ганех" хьиз гьатнава. Гуьгьунлай "ганех" "Аных"диз элкьвена кьван.

Лезгийрин твар-ван авай алим профессор Ражидин Гьайдарова хуьруьн твар "Аных" ва "Аныгъ" хьиз кьхизва. Адан фикирдалди, гуя хуьруьн твар даргийрин "инихъ" ва бегитирин "онох" дафарикай арадиз атанвайди я ва а гафарин "магьара" хьтин мана тузва.

Я винидихъ лагьанвай ва яни профессор Р. Гьайдарова ганвай баянар гьакьикьатдив кьадай бур туш. Сад лагьайди, Еных твар алай гьукмдар иниз атуникай хабар гузвай ва субутзавай тарихдин чешмеяр авач. Кьвед лагьайди, Абхаз ойконимдин Кьуба шегьердихъ ва Уьнуьгърин хуьруьхъ галаз алакьа авайди икьван гагьди субутиз хьанвач. Пуд лагьайди, лезгийрихъ "кьаних" твар алай тайифа хьайиди туш.

Хуьруьн твар дарги, бегитин ва маса члалара ваь, лезги члала ахтармишун лажин я. Хуьр алай чка магьарадиз ухар туш. Уьнуьгъ Кцлар вацун эрчи пата, а вацук какахъзавай Рек вацун ва Гьвечи вацун юкьва авай кьакьан клунтлунал экля хьанва. И хуьруьн твар чара-чара тарихчийри чпин члаларив кьадайвал "Эных", "Ганех", "Анигъ", "Энигъ", "Аных", "Аныгъ" хьиз кьалурнаватлани адан лезги члалалди твар "Уьнуьгъ" я. 1955-йисуз чи твар-ван авай алим Мегьамед Гьажиевани хуьруьн твар "Уьнуьгъ" тирди кьейд авунай. Амма и гафуниз гьа камалгьилидини дуьз баян ганвач.

И твар лезгийрин "уьнуьгъ" (гьалкьа) гафунилай кьачунвайди я. Хуьр вири патарихъай вацлари, дагьлари, тик кьвалари уьнуьгда (гьалкьада) тунва. Гьавилий чкадин агьалийри хуьруьз "Уьнуьгъ" твар ягьанай. Гуьгьунлай "г" сес "гъ" сесиниз элкьвена ва гафунин мана-метлеба са дегишвални кьиле фенач.

Гьам винидихъ тварар кьур тарихдин чешмейра, гьам илимдин кьвалахра ва гьамни эхиримжи йисара чап хьайи макьалайра кьейд авунвайвал, Уьнуьгъ чи кьадим хуьрерикай я. Хуьруьвай са километр кьван яргьал тир куьгьне яшайишдин чкадай жагьанвай кьадим затларини и кар субутзава. Инай хьенчин кьапар, ракуьн яракьар, гимишдин туплар, япагьанар жагьанва. Ракуьн тур, жид, хьел-члемерук ва маса яракьар лезги устларин раснавай бур я. Археологри кьейд ийизвайвал, и яракьрин ери-бине Кьибле Дагьустандин хуьрерай жагьанвай яракьрихъ галаз сад я. Гимишдин тупларал Алупандин хачар ала. И бур лезгийри христиан дин кьабудайдала кьулухъ раснавай бур я. Хачдин шикилар са бязи хьенчин кьапарални ала.

Тарихдин чешмейра Уьнуьгъ келедикай са кьадар малуматар ава. IX виш йисан эвел кьилера эцигай и келеди кьунвай чкадин яргьивал 3 километр, гьаркьувал 2 километр тир. Келеди 6000 квадратметр чка кьазвай. Тарихчийри кьхизвайвал, Шабрандинни Дербентдин арада икьван члехи ва мягькем кьвед лагьай келе авачир. Исятда кьве чкадал келедин цларин амукуьар ала. Санал цлан яргьивал 20,5 метр, гьаркьувал 2 метр я. Маса чкадал цлан гьаркьувал 2,5 метр, кьакьанвал 6-7 метр я. Амма кьадим чешмейрай малум жезвайвал, келедин цларин кьакьанвал 20 метр, гьаркьувал 2,5 метр тир.

Уьнуьгъвиьр тарихдин вакьайрикай садрани кьерехда амукуьачир. Абуру халкьдин азадвал патал тухвай женгера гьамиша тафаватлу хьанай. 1155-1156-йисара Уьнуьгъ келедин агьалияр члехи мусибатдик акатна. Селжукьрин кьушунри келе элкьуьрна цларце туна. Келе гьилик кутан патал абуру са йис вахт серфна. Кьегьал уьнуьгъвиьри чапхунчийриз муьтлуьгъ тежез эхирда кьван женг члуьгъзавай. Селжукьри келедихъ алава кьушунар ялна. Келе чпин гьиле гьатайла абуру чпин муьтлуьгъ тахай, гьиле яракь кьур вири уьнуьгъвиьр кьакьан цлалай дерин кламуз вегьенанай. Ахпа келедин цлар чукурнак. Хуьруьз цай яна, вири мал-кьара тухванай.

Ömründə bir dəfə də olsun haqsızlığa və ədalətsizliyə yol verməyən, lakin həmişə onlarla üzleşən, hər cür təzyiqlərə məruz qalsa da rəhmdillik, düzlük, mərdlik kimi insani keyfiyyətlərini ləyaqətlə qoruyub saxlayan, ağır müharibə şəraitində yüzlerle adama kömək əli uzadan Əlisultan Yarı oğlu Quliyevi ötən əsrin 40-cı illərində ədalət carçısı adlandırmışdılar. Repressiya illərində öz həyatını təhlükə qarşısında qoyaraq, öz gələcək həyatını xilas etmiş, ailələrinin başsız, ana-gəlinlərinin gözü yaşlı qalmasına rəvac verənlərə qarşı mübarizə aparmışdı...

1901-ci ildə Quba rayonunun Ləzgi Dığah kəndində anadan olmuş Əlisultan Quliyev uzun illər rəhbər partiya işlərində çalışmış, Azərbaycan KP Qusar Rayon Komitəsinin katibi, Salyan və Şəmkir rayon partiya komitələrinin birinci katibi, 1939-1942-ci illərdə Azərbaycan SSR Ali Məhkəməsinin sədri vəzifələrində çalışmışdı.

1948-ci ildən elmi işlə məşğul olmuş, aspiranturanı bitirib Bakıda tarixdən namizədlik dissertasiyası, 1965-ci ildə isə Tiflisdə doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdi. ADU-nun professoru idi. Altı dil bilirdi.

Azərbaycan KP MK-nın üzvü, iki çağırış Azərbaycan SSR Ali Sovetinin deputatı seçilmiş Ə.Quliyev Vətən qarşısındakı xidmətlərinə görə Lenin ordeninə, Qırmızı Əmək Bayrağı və I dərəcəli Vətən müharibəsi ordenlərinə, SSRİ medallarına, fəxri fərmanlara, İ.V.Stalinin təşəkkülünə layiq görülmüşdü. Ondan ötrü ən böyük mükafat xalqın təşəkkürü idi. Haqq və ədalət naminə kömək göstərdiyi insanlardan, onların ailələrindən yüzlərlə məktub alırdı. Hələ 1971-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin jurnalistik fakültəsinin tələbəsi olarkən onunla görüşüb "Qızıl Qusar" qəzeti üçün məqalə hazırlamışdım. O vaxt müxtəlif illərdə aldığı 5 minədək məktubu göstərib dedi: "Bunlar mənim mükafatlarımdır. Vətənə, xalqa necə xidmət etdiyimi bu məktub sahiblərindən soruş". Sonra əlavə etdi: "Həyatımda təsadüflər böyük rol oynayıb..."

BİRİNCİ TƏSADÜF: FƏTHİBƏYLƏ GÖRÜŞ

"1918-ci ilin oktyabrın əvvəllərində Qubaya səs yayıldı ki, türklər gəlir. Bir neçə ay əvvəl polkovnik Amazasp başda olmaqla erməni daşnakları gəlmişdi və böyük qırğınlar törətmişdi. O vaxt zizikli Əlibəy, kuzunlu Məhəlibəli efəndi və çağarlı Hatəm ağa camaatı daşnaklara qarşı mübarizəyə qaldırdı. Təkcə bizim Dığah kəndində 200-dən çox adam əlinə silah almışdı. Onların arasında mənim kimi cavanlar az deyildi. May ayında kəndimizin ərazisində, indi "Qanlı dərə" adlanan yerdə ləzgilərlə erməni daşnakları üz-üzə gəldilər. Bu döyüşdə ermənilərin təpədən-dırnağa silahlənmiş, toplara və pulemyotlara malik bir neçə minlik qoşunu darma-dığın edildi. Amazasp bir neçə nəfərlə qaçıb canını qurtardı.

Həmin hadisələrdən bir qədər sonra türklərin gəlişi yerli əhalidə narahatlıq doğurmuşdu. Amma bu, xoş məramlı gəliş idi. Oktyabrın 5-də Bakı və Quba qəzası üzrə qubernator təyin edilmiş türk ordusu baş qərargahının polkovniki Məhəmməd Fəthibəy və Qafqaz cəbhəsi üzrə türk ordusunun baş komandanı Ferik Nuru paşa Qubaya gəldilər. Onların məqsədi Quba qəzasının əhalisində, xüsusən də ləzgilərdə Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinə qarşı rəğbət oyatmaq idi. Qubada və böyük kəndlərdə camaat qarşısında çıxış edən yüksək rütbəli türk zabitləri əhalini Cümhuriyyəti müdafiə etməyə, 19 yaşdan 24 yaşa kimi gəncləri isə milli dövlət ordusunda xidmətə çağırırdılar.

Bu xəbəri eşidən anam ehtiyat edib məni çölə buraxmaq istəmədi. Bizim xeyli mal-qaramız var idi və onları mən otarırdım. "Türklərin bizimlə nə işi var", - deyib həmişəki kimi səhər tezdən evdən çıxdım. "Qanlı dərə"nin üstündəki tepədə çomağa söykəyib heyvanlara göz qoyurdum. Birdən yolda toz qopdu və uzaqdan atlı dəstəsi görünürdü. Yüz - iki yüz adam olardı. Dəstənin önündə iki ağ atlı zabit vardı. Onlardan biri mənim bərabərimdə atını saxlayıb dedi:

- Bax, bizə belə oğlanlar lazımdır. At çağırırsanmı? Tüfəng tuta bilirsənmi?
- Hər ikisini bacarıram, - dedim.
- Qədd-qamətli, zəhmli zabit gülümsədi:
- Tamam. Onda olarsan bizim əsgər. Onun sözünü ağzında qoydum:
- Mən əsgər olmaq istəmirəm.
- Nə səbəbə?
- Çünki oxumaq istəyirəm.
- Zabit yenə gülümsədi:

Mən Məhəmməd Fəthibəyem, səni anladım.

- Mən də Əlisultanam, - dedim, - anladınsa oxumağa kömək et.

Görünür, belə cəsarətli olmağım Fəthibəyinin xoşuna gəldi və o: "Tamam, anladım", - deyib atlarını ilə Qusara getdi.

Bir neçə gündən sonra məni Qubaya çağırırdılar. Dedilər ki, Fəthibəyinin tapşırığı ilə bir türk müəllimi sənə dərs keçəcək. Təxminən 50-55 yaşlarında olan müəllim məni səmimi qəbul etdi. Məndən başqa o, daha bir neçə nəfərə dərs deyirdi. Çox savadlı və geniş dünyagörüşünə malik adam idi. Bir neçə ay ondan dərs aldım. Amma qəzada vəziyyət getdikcə pisləşdi və müəllimimiz Türkiyəyə qayıtdı.

İKİNCİ TƏSADÜF: BOLŞEVİKLƏRƏ İNAM

"1919-cu ilin yazında Qubanı və onun kəndlərini böyük fəlakət bürüdü. Ərzaq qıtlığı və yoluxucu xəstəliklər yüzlərlə insanın

MƏŞHUR LƏZGİLƏR HAQQINDA BİLMƏDİKLƏRİMİZ ƏDALƏT CARÇISI

həyatına son qoyurdu. Səpgili yatalaq yayılarda hökumət Quba qəzasına bir milyon manat pul buraxdı. Amma xəstəliyin qarşısını almaq mümkün deyildi. Çünki o vaxt Quba şəhərində 10 çarpayısı olan bircə xəstəxana vardı. Burada bir həkim, bir feldşer və üç şəfəqət bacısı işləyirdi.

Bütün bu çətinliklər, həyatın doğurduğu məşəqqətlər adamların inqilabi əhvali-ruhiyyəsini artırır və onlar getdikcə bolşeviklərə daha çox meyl göstərirdilər. Həmin dövrdə qəzada bolşeviklərin fəaliyyəti də güclənmişdi. Başqa yerlərdə olduğu kimi, kəndimizdə də onlara inam artmışdı. Hətta Dığahın cəsur qızlarından sayılan Bəs 1919-cu ildə birinci olaraq bolşeviklər partiyasına üzv yazılmışdı. Həmin ilin sonunda məşhur bolşevik, Dağıstanın File kəndindən olan Feyzulla Abasov kəndimizə gəlir. O, cavanlarla söhbət edəndə soruşur: "Bəs Qubada türk müəllimindən dərs alan oğlan haradadı?" Ona çöldə mal-qara otardığını deyirlər. Feyzulla Abasov bir nəfərlə çöldə məni tapır

və gülə-gülə soruşur: "Müəllimdən mal otarmaq üçün dərs almışdın? Oxumağı davam etdirmək istəmərsən?" Dərhal cavab verdim: "İstəyirəm". Enlikürək, dağ qamətli bu adam əlini çiyinə qoyub dedi: "Sabah Qubaya, yanıma gələrsən, səni müəllimə tapşırıcağam".

Onun tapşırığı müəllimdən bir ildən çox dərs aldım. Sonrakı illərdə də bəxtim gətirdi. Feyzulla Abasov qəza partiya komitəsinin katibi seçildi. Quba İnqilab Komitəsinin sədri işləyəndə məni Tiflisə, Zaqafqaziya Universitetində oxumağa göndərdi. Oranı bitirib Qubaya qayıtdım və firqə məktəbində müəllimlik etməyə başladım. F.Abasovun tapşırığı ilə həmin məktəbin heyətindəki birnəfərləndən ötrü iki otaqlı mənzil ayırdılar. Yoxsulların qayğısına qalan yeni hökumətə, bolşeviklərə inamım artdı və 1926-cı ildə Kommunist partiyasının üzvü oldum. Növbəti təsadüf sonrakı taleyimi həll etdi".

ÜÇÜNCÜ TƏSADÜF: BAĞIROVUN QAYGISI

"1930-cu ilin əvvəllərində Qubaya gələn Azərbaycan Xalq Komissarları Sovetinin sədri Mir Cəfər Bağirov məktəbimizlə maraqlandı. Dərs deməyimdən razı qalan o, hansı kənddən olduğumu soruşdu. Dığahlı olduğumu biləndə kəndimizin əhalisi haqqında xoş sözlər dedi. Sonra məsləhət gördü ki, təhsilimi davam etdirim. Lakin ailə vəziyyətimlə əlaqədar oxumağa gedə bilmədim. Təsadüfən 1933-cü ildə mənə ikinci

dəfə etməyə çalış".

Bu, çox gözənilməz vəzifə idi. Sonralar məni dəfələrlə Bağirovla üzleşdirən, başa bəla vəzifə. Lakin burada da o, məndən qayğısını əsirgəmədi. Hətta Stalinə müraciət edəndən sonra da..."

STALINƏ MÜRACİƏT

Əlisultan Quliyev Azərbaycan SSR Ali Məhkəməsinin sədri işləyəndə ölkədə vəziyyət gərgin idi. Respublikanın Xalq Daxili İşlər Komissarlığına, Baş Siyasi İdarəsinə, Dövlət Təhlükəsizlik Nazirliyinə Sovet hökumətinə və onun sədaqətli rəhbərlərinə qarşı hər cür qəsdlər etməyə qadir şəxslər yol tapmışdı. Hətta Bağirovun XDİK orqanlarını etibar etdiyi yaxın məsləkdaşları Sumbatov-Topuridze, Atakişiyev, Markaryan, Qriqoryan, Borşev yüzlərlə günahsız adamları, bir sıra hallarda hətta rəhbərin xəbəri olmadan partiya-sovet fəalları qanunsuz həbs edir, namuslu rəhbər işçiləri ləkələyərək, əksinqilabi fəaliyyətdə təqsirləndirirdilər.

Rəhbərin etimadını qazanmış Ə.Quliyev Ali Məhkəmənin sədri işləyərkən dəfələrlə ona XDİK orqanlarındakı özbaşınalıqlar barədə məlumat vermişdi. Nəhayət, həbs olunan partiya-sovet fəallarının sayı həddən artıq çoxalanda o, M.C.Bağirova məktubla müraciət etmişdi. Bu məktubunda NKVD tərəfindən həbs olunmuş şəxslərin yoxlanılmamış ifadələri əsasında kütləvi həbslər aparılmasından, istintaq zamanı dustaqların amansızcasına döyülməsindən və qanunla qadağa edilmiş üsulların tətbiqinə yol verilməsindən yazmışdı. O, dustaqlara tətbiq olunan "stoyka" üsulunu ifşa etmişdi. Bu üsulun mahiyyəti ondan ibarət idi ki, dustaqları bir neçə sutka fasiləsiz dindirir və həmin müddətdə oturmağa qoymurdular. Bu üsulla dindirilən adamların qan dövrəni pozulur, ayaqları şişirdi. Dustaqlar belə işgəncəyə tab gətirə bilmir, onların çoxusu ölürdü.

Məktubuna cavab almayan Ə.Quliyev yenidən Bağirova müraciət edir. Bu dəfə yazır: "Siz mənə hansı şəraitdə olur-olsun haqqı və ədaləti müdafiə etməyi tapşırırsınız. Lakin indi elə bir şərait yaranıb ki, mən heç nəyə qadir deyiləm. Ona görə də məni vəzifəmdən azad edib, cəbhəyə göndərməyinizi xahiş edirəm".

Lakin Bağirov onu vəzifəsindən azad etmir. Çünki son dərəcə təmiz və vicdanlı rəhbər işçi idi. Yüksək vəzifələrdə işləməsinə baxmayaraq, ailəsi aclıq çəkirdi. Hətta elə vəziyyət yaranmışdı ki, Ali Məhkəmənin sədri işləyəndə Bağirov onun üst-başının lap nimdəs olduğunu görüb köməkçisinə tapşırırmışdı ki, təzə paltar almaq üçün Əlisultana talon versinlər.

Ə.Quliyevin qızı Şəmisiyyə xanımın xatirələrindən: "Atam katib işləsə də, biz çox kasıb dolanırdıq. Məndən kiçik körpə qardaşıma şirin çaya doğranmış qara çörək yedizdirirdilər. Biz talonla alacağımız çənd payını da körpə üçün saxlayırdıq.

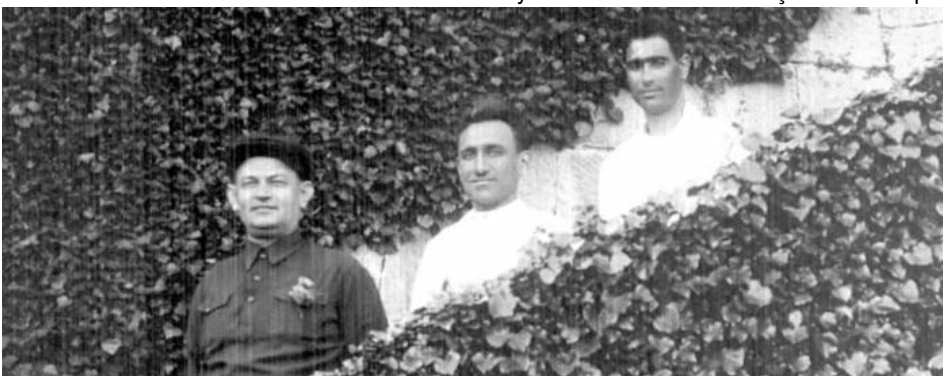
...1944-cü ildə ikinci qardaşım dünyaya gəldi. Anam atama dedi ki, evdə uşağı bükməyə bir şey yoxdur. Bunu eşidən atam əsəbiləşib dedi: "Yorğanımın üzünü çıxart, uşağı ona bük, mənim parça almağa imkan yoxdur".

...Şəmirkədə katib işləyəndə atam rayona gəlmiş artistləri yola salmağa getmişdi. Məşhur müğənni Bülbül bizim evimizdə qalmışdı. Kiçik qardaşım ondan soruşur: "Dayı, hamı getdi, bəs sən niyə getməyirsən?" Müğənni "atan məni getməyə qoymadı", - deyib cavab verir. Qardaşım ağlamağa başlayır: "Axı bizim yorğan-döşəyimiz yoxdur, sən harada yatacaqsan?"

Bu, dövlətə son dərəcə sədaqətlə qulluq etmək və saflıq nümunəsi idi. Belə adam heç vaxt haqsızlıqla barışa bilməzdi. Ona görə də müharibənin qızgın dövründə, 1942-ci ildə SSRİ Ali Məhkəməsi sədrinin köməyi ilə Stalinin qəbuluna gedir. Təsadüfdənmi, yoxsa xoşbəxtlikdənmi Ali Baş Komandan onu qəbul edir. Stalinə müraciət cavabsız qalmır. Respublikada kütləvi həbslərin qarşısı demək olar ki, alınır, dustaqlara "stoyka" üsulu ilə işgəncə verilməsinə son qoyulur.

Ali Məhkəmə sədrinin birbaşa İ.V.Stalinə müraciət etməsi M.C.Bağirovun xoşuna gəlir. 1942-ci ildə Ə.Quliyevi vəzifəsindən azad edir, lakin cəzalandırmır, Şəmkir Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi təyin edir. Burada işləyəndə də o, özünün bacarıqlı kadr olduğunu sübut edir. Ə.Quliyevin rəhbərliyi dövründə Şəmkir rayonu iqtisadi sahədə qazandıqı uğurlara görə Respublikanın Keçici Qırmızı Bayrağına layiq görülür.

Müzəffər MƏLİKMƏMMƏDOV.

Ə. Quliev (ön planda) Azərbaycan SSR Ali Məhkəməsinin sədri işləyərkən. Şəkil 1941-ci ilin mayın 17-də çəkilmişdir.

ИЗВЕСТНЫЙ ЛЕЗГИНСКИЙ УЧЕНЫЙ США

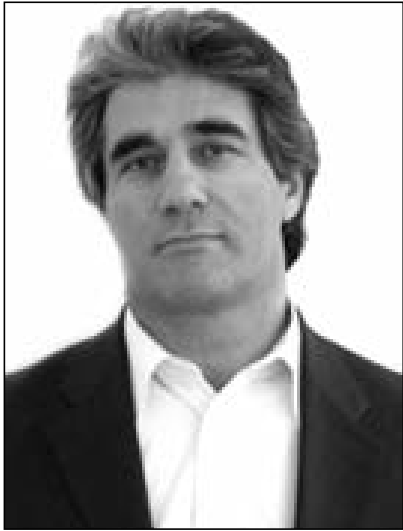
■ Видади Юсубов стал фермером, когда ему было пять лет. В небольшом селении Габалинского района родители показали ему, как делать лунку в почве для рассады табака, чтобы она росла зимой в их оранжерее. Выращивание табака было единственным средством к существованию семьи. Растительный мир настолько увлек мальчика, что он решил посвятить этой науке всю свою жизнь, пишет американская газета Delaware Enquire.

Видади Юсубов по национальности лезгин. Он не говорил на русском языке, пока не пошел в школу. Когда ученый звонил из Делавера домой родителям, которые живут в Амирване - той самой маленькой деревне, в которой вырос - он говорит по-лезгински, потому что они не умеют говорить на русском языке.

Именно в глухом селении на северо-западе Азербайджана у Юсубова, теперь уже 44-летнего руководителя Центра молекулярной биотехнологии Fraunhofer USA (Ньюарк, штат Делавер США), появился интерес к биологии. Fraunhofer USA - филиал немецкой компании, проводящей научные исследования в более чем 40 центрах за пределами Германии. Центр специализируется на разработке вакцины на растительной основе против птичьего гриппа, сибирской язвы, чумы и других заболеваний. Это относительно новая область в науке, которая стала особенно важной после террористических актов 11 сентября в США и возникшей угрозы распространения эпидемии птичьего гриппа. "Мы создаем новую основу мировой химии, которая сможет противостоять биологическому терроризму", - говорит Юсубов.

В прошлом году наш соотечественник, чей центр с четырьмя лабораториями занимает 15 тыс. кв. футов, был назван научным журналом "Эсквайр" одним из десяти "самых лучших и прославленных" умов в американской науке. "Они назвали меня "фермером вакцины", - говорит, улыбаясь, Юсубов.

"У него интересный характер, он с энтузиазмом работает над созданием нового препарата, который в будущем спасет тысячи людей от недугов", - утверждает Робин Макфи, президент

Emergistics US Inc, компании по борьбе с биотерроризмом, которая является консультантом правительства в Вашингтоне. - Традиционные вакцины состоят из мертвой, ослабленной или производной формы инфекционного микроба. Когда тело получает этот препарат, то внутри него появляется антитело, которое защищает от заболевания. Однако, если создать вакцину на растительной основе, то не будет никакой потребности в иглах и инъекциях. Вы сможете принимать ее, как пилюлю. Но это в будущем. Новая вакцина пока недоступна для людей, пока еще проводятся испытания на животных".

В школе Юсубов превосходил других на уроках биологии - ему были интересны процессы, происходящие в природе. Например, почему непрерывно свистят цикады, и особенно - как растут растения.

Поступив в Ленинградский государственный университет, он стал интересоваться физиологией растений и биохимией. "Мне было любопытно узнавать, как растения могли творить процессы, которые нам недоступны. Например, создавать собственную энергию с помощью солнечного света, фотосинтеза", - говорит Юсубов.

В Академии наук в Москве наш соотечественник получил докторскую степень, защитив работу по молекулярной биологии растений. В основном он занимался изучением зерно-

вых культур, однако спустя несколько лет вновь вернулся к табаку. Именно его исследование по изменению гена табака заинтересовало университет Purdue в штате Индиана, куда его пригласили на работу. Проработав там несколько лет, Юсубов переходит в университет Томаса Джефферсона в Филадельфии. Здесь он вместе со своими коллегами проводит работу по превращению вирусов растений в потенциально полезные продукты.

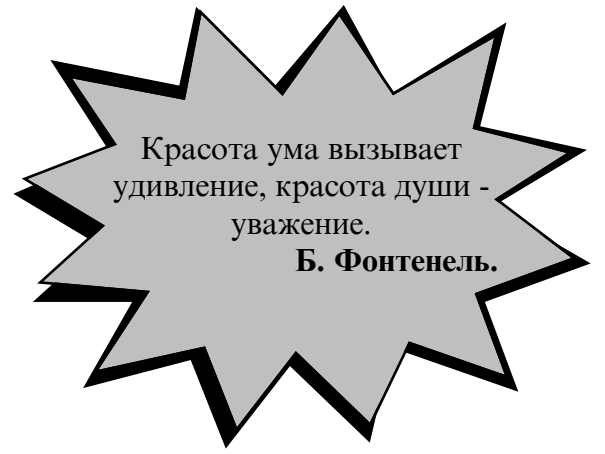
Для ученого это был несложный процесс. Благодаря новой технологии генетически измененный растительный вирус вводится в растение и вызывает реакцию на создание нового белка - протеина, называемого антигеном. "Когда вакцина принимается организмом, то тело реагирует на белки и создает антитела. В отличие от имеющихся вакцин, эту вакцину не нужно охлаждать, потому что она не содержит живого вируса", - говорит Юсубов.

Вскоре ученый покидает университет Джефферсона и переходит в новосозданный центр Fraunhofer. "Это было подобно листу чистой бумаги, - сказал Юсубов. - Я мог применить свои знания, подключить к процессу известных ученых и заполнить имеющийся промежуток между фундаментальными исследованиями и промышленными потребностями".

Работа в центре открыла большие возможности для работы Юсубова в качестве руководителя. "Как директор по науке он развивает всю программу исследования, - считает вице-президент американского отделения компании Билл Хартман. - У Юсубова много связей, его уважают в научном мире".

Немецкая организация Fraunhofer выделила своему центру в Делавере \$10 млн, еще \$5 млн он получил от правительства и около \$20 млн ученые привлекли в виде грантов различных фондов. Губернатор штата Делавер Рут Энн Миннер подчеркнула важность длительного финансирования центра. "Благодаря Юсубову новшества и исследования в области биотехнологий не только продвигают экономику штата, но и помогут защитить здоровье людей во всем земном шаре", - считает она.

Лейла АМИРОВА

Красота ума вызывает удивление, красота души - уважение.

Б. Фонтенель.

ВЕЛИКИЙ АРХИТЕКТОР БАШЕН СМЕРТИ

600 лет назад скончался император Тамерлан. Считается, что именно его неутомимая деятельность привела ко всем сегодняшним бедам народов Центральной Азии и в особенности Афганистана, где были навсегда разрушены прежние большие и богатые города, которые Тамерлан сровнял с землей.

В свое время юноша по имени Тамер получил серьезное ранение в ногу, поэтому с тех пор его стали звать Тамерланом, то есть хромым Тамером. Также его называли Эмиром всех татар и Мечом ислама. Города сдавались ему еще до начала осады, население выходило навстречу Тамерлану с приветственными речами. Но когда он захватывал город, то уничтожал все его население, включая малых детей. Женщин перед убийством насиловали и калечили.

Несмотря на его зверства, о Тамерлане говорят как об интеллектуале, знавшем множество языков. Он прекрасно играл в шахматы и щедро награждал шахматистов, но тех, кто вставал на его пути, безжалостно уничтожал. Еще Тамерлан считался большим ценителем искусств. Однако его личное творчество ограничивалось сложением пирамид из человеческих голов и знаменитой башни из 2 тысяч тел казненных им жителей мятежного города. Тамерлан верил, что только страх может заставить людей повиноваться и сделать вечной созданную им империю. Она включала Балканы, Египет, Турцию, часть русских территорий, Ирак, Иран, Афганистан, Пакистан, Индию и доходила до границ Китая.

Больше всего от Тамерлана пострадала афганская цивилизация. На нее он обрушился со стотысячной армией. Тогда процветающую страну называли Садам Востока, но ее бывшая столица город Зарандж с тех пор так и не возродился. Сегодня там живут только души мертвых. При взятии города Тамерлан приказал разрушить все здания и свалить все деревья.

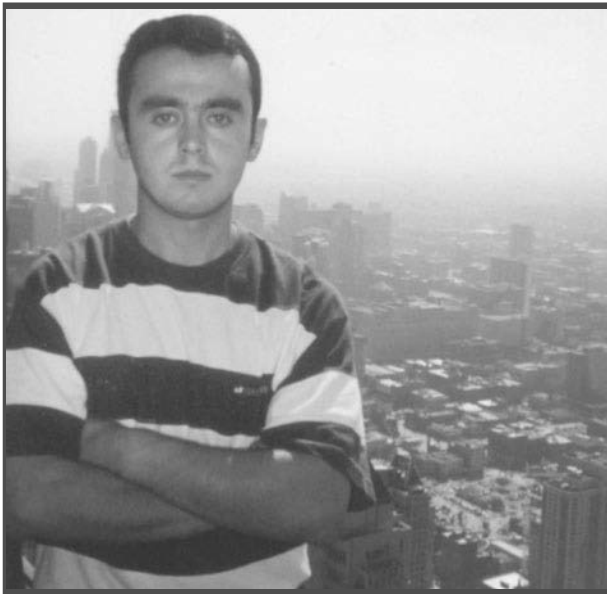
В 1387 году он обрушился на святой персидский город Исфахан, где приказал отрезать груди всем женщинам. Каждый из 70 тысяч его солдат должен был отрубить голову врага и передать ее своему начальнику. Детей до семи лет затапывали конями. Вокруг города появились 28 башен из 1500 отрубленных голов каждая. Такая же охота за головами произошла и при взятии Багдада. Возле него вскоре высились 128 башен из голов. На улицах лежали 100 тысяч обезглавленных тел. Воин веры, как он себя гордо называл, с одинаковой жестокостью расправлялся как с мусульманами, так и с иноверцами. Возле Дели он устроил резню 100 тысяч индусов. Позднее Тамерлан приказал живьем закопать 4 тысячи армян. Легендарную кровавую оргию он организовал при взятии в 1402 году турецкого города Смирны. Защищавшие город рыцари не стали принимать бой. Они успели сесть на корабли и уплыть. Тогда разъяренный изувер соорудил свою любимую башню из тысяч голов турок.

У Тамерлана было несколько десятков покорных жен, но их ему было мало, и при взятии каждого города ему приводили самых красивых девственниц. Надругавшись над ними, он их убивал. При взятии города он первым делом овладевал гаремом местного правителя. Награбленные сокровища обычно отвозились в основанные им Самарканд и Бухару. Когда строилась большая мечеть в Самарканде, Тамерлану не понравился ее портал, и он приказал казнить всех рабочих и архитекторов. Тамерлан сумел избежать всех приготовленных ему ловушек и мирно скончался в возрасте 69 лет по пути в Китай, где собирался посадить местного императора в клетку, как когда-то он поступил с турецким султаном.

Смерть Тамерлана стала праздником для всех народов Центральной Азии и соседствовавших с ней государств. Его империя стала быстро распадаться, погружаясь в хаос новых бесконечных войн. В результате центр вселенной Тамерлана Самарканд превратился сегодня в захолустный городишко одной из беднейших республик бывшего СССР.

О Тамерлане вспомнили сегодня и после событий в Узбекистане. Ведь в неспокойной республике высшей наградой считается орден Тамерлана. Местные историки всячески его прославляют, а власти возвеличивают его заслуги. Говорить плохо о Тамерлане считается государственным преступлением.

Николай ИВАНОВ.
По материалам газеты "Дейли мейл".

ПО ТЕРНИСТЫМ ДОРОГАМ НАУКИ

Еще будучи учеником Гусарской средней школы №3, Федик Рагимов выделялся среди сверстников своей серьезностью, желанием учиться и добиваться успехов. После окончания IX класса он продолжил учебу в Губинском частном тюркском лицее. Закончив его с отличием, в 1998 году он поступил на генетико-инженерный факультет Гаджитепинского Университета города Анкара. Окончил он его с красным

дипломом.

Сейчас Федик Рагимов продолжает свою учебу в докторантуре Чикагского Университета города Чикаго штата Иллинойс Соединенных Штатов Америки. Знающие этого серьезного, целеустремленного парня говорят, что у него блестящее будущее, связанное с наукой. Пока он продвигается по тернистым дорогам науки.

Алей АЛИВЕРДИЕВА.

В НАШЕМ ПОЛКУ ПРИБЫЛО

Сын уроженцев села Пирал Кусарского района Имамгусейна и Тараны Керимовых, проживающих в Москве, Радим преодолевая тяжелый недуг, успешно окончил лицей N 1580 при МГТУ имени К.Э.Баумана. Сдав всероссийский выпускной экзамен, он поступил на факультет инженерный бизнес и ме-

неджмент, по специальности управление предприятиями. При этом он набрал на экзамене 8 баллов при проходном 6,5-8,9 баллов.

Поздравляем Радима и его родителей!

Агбил ГАДЖИБУТАЕВ.
Учитель русского языка
Пиральской сельской школы
Гусарского района.

ЩИЙИВИЛЕР

ШЕКИ

Вацар рамзава

Алай йисан 1-июндиз Азербайжан Республикадин Президентди гайи серенжемдив кьадайвал Шеки шегьер, Балакен, Кьах ва Закьатала районар экономикадинни агьалийрин гьалар хьсанарунун рекьай мадни вилик тухун патал алава тедбирар кьилиз акьудзава.

Шекида Киш, Дашагьыл ва Шин вацарин кьерехар мягкьмарун фикирда кьунва. Агьа Шабальд хуьр вацун селлерикай хуьн патал Шин вацла 224 метрдин ярговиле банд кьазва. Дашагьыл вацла кьазвай бандари Орабан, Баш Келдек, Баш Куьнгуйт ва Агьа Куьнгуйт хуьрер, гьакьни Исмаиллы-Балакен шегьере селлерикай хуьдай мумкинвал гуда.

Ял ягдадай чкаяр

Киш хуьруьн тамара цийи ял ягдадай чкаяр арадал гьанва. Вичихь 30 гектар кьван чилер авай и зонада 1-4 утагьдин 20 коттедж эцигна кардик кутунва. Кьвердавай абурун кьадар мадни пара жедда. Ял ягдадай зонада 60 кас кьвалахдив таьминарнава.

Исятда "Мархал" твар алай зонада 6 коттедж эцигзава. "Кьайи булах" лугьдай чкада цийи объектар кардик кутунва. Гьа ихьтин тедбирин нетижа яз Шекидиз ял ягьиз кьезвайбурун кьадар йисандивай мадни пара жезва.

Вири кьулайвилер ава

Кьил акьудзавай ксари фагьумзавайвал, Шеки райондин Баш Зейид хуьре балугьчивилин майишат вилик тухун патал гьар жуьредин кьулайвилер ава. Норвегиядин Гуманитар Тешкилатдин куьмекдалди хуьре арадал гьанвай балугьчивилин майишатди са шумуд чьехи вирерикай менфят кьачузва. Иниз Нефтчаладин балугьгар гьасилзавай карханадай 50 агьзур кьван сазан балугьдин икра гьанва. Виликай кьезмай йисуз ина балугьгар хуьн патал цийи вирер арадал хкида.

ОГЪУЗ

Авадан жезва

Чи республикадин кьвердавай авадан жезвай районрикай садни Огьуз я. Ина рикI шадардай абадвилер кьиле физва, шегьердин куьчяр, хуьрерин рекьер гуьнгунна хуьтзава. Гьалдай фенвай куьгьне эцигунар цийи дараматри эвез ийизва.

Огьуз шегьердин Гьейдар Алиеван, М.Ф.Ахундован, М.Э.Расулзадедин, С.Кьазиеван, Кь.Агьакишиеван тварарихь галай куьчяр иллаки абад хьанва. Алай вахтунда шегьердин автовокзалдай Генжлик поселокдин мектебдалди Деде Кьоркьудан твар яганвай цийи куьче кутазва.

Цийи мектебар

Алатай йисуз Гьейдар Алиеван тварунихь галай фондунин такьатралди Огьуз районда 4 мектеб эцигна кардик кутунва. И кьвалах мадни давамарзава. Цийи Буйьукь Суьйьудлуь хуьре 240, Кьарабулах хуьре 200 аял кьадай мектебар эциггда. Виликай кьезмай йисуз районда аямдин тлалабунрив кьадай мадни са шумуд мектеб эциггда.

Комплекс эцигзава

Эхиримжи йисара райондин агьалийрин сагьламвал хуьн патал ара датлана тедбирар кьиле тухузва. Гьабурукай яз райондин меркезда сагьламвал хуьдай цийи комплекс эцигун кьарардиз кьачунва. И комплексди 3,2 гектардин чка кьада. Ина 3 гьвадин азархана, гьакьни кьилиди 13 дарамат эцигзава. Комплексдик начагьбур сагьарун патал 2 дарамат, са юкьуз 250 кас кьабулдай поликлиника, 2 гьвадин тади куьмек, тегьундин отделение ва маса дараматар акатзава. Комплекс 2008-йисуз эцигна кардик кутада.

Экуьнлай акьатай
ракьникай регьуь
хьухь, нисинлай
акьатайдакай кичле.
Лезги халкьдин мисал.

ХАЙИ ХУЬРЕ Л РИКI АЛАЗ...

Са береда Кьилегьрин хуьруьхь 45 квал авай. Гила ина 35 квал ама. Абурукайни анжах 18 квале инсанар яшаминш жезва. Амай квалерин рактаррал шумуд йисар я куьлегар алаз. Тебиатди вири патарихьай иервилер бахшнавай и гуьлуьшан макандай яшайишдин кьулай шартлар авачирвилей инсанар куьч жез, масанриз физва.

Эхь, чи хуьрериз, иллаки дагьдин хуьрериз гьукуматди кьайгьу кьалурзамачирди виридаз ашкара я. Бес хуьруьнвийрин жуван хуьруьк вучиз рикI куьмач? Жаваб жагьурун регьят туш. Им эхиз тежер дерт я. Анжах чпикай, чпин кьваликайни хизандикай фикрзава абур. Эл-мелна вири хуьруьз хийир гудай, вирибурувай менфят кьачуз жедай крарихь ялзамач инсанри. Кимер кьери, агьсакьалар лагьайла, тимиш жезва. Акьуллу крарали меслятралди эл агуддайбур, хайи хуьр абад ийиз алахьдайбурни са акьван амач. Гьавилай ичли жезватла хуьрер? Гьавилай пун хкатзаватла хайи чилин? Масангар гуьнгунна хуьтза, масадбуруз кьвалахиз физва чи хуьрерин эгьлияр.

Гьа ихьтин звал алай хиялрик кваз Кьилегьрин хуьруьн куьчейра кьекьезвай зун. Са береда аялривди гур тир, чижерин куьнуь хьиз ргадай и куьчяр. Нежефхуьруьн, Хуьлуьхьрин, Пигьиржалрин, Эчлехуьруьн ичли хьанвай магьлеяр, иесияр куьч хьана буш амай квалер вилерикай каразавай зи. Ингье хуьруьн булах акурла рикI ахьа хьана зи. Са ни ятлани цементдив сувагьна, цлаллмарна, хьсандаказ гуьнгунна хутунвай булах.

Им университетдин муаллим Кьалиб Кьителиеван кьвалах я, - лагьана заз булахдал алай дишегьлийри. - Аллагьди нусрет гурай адаз. Булах чклана гьалдай фенвай, адан ядни тимиш хьанвай. Кьалиб муаллимди и кардик кьуьн кутурдалай гуьгьуниз булах шуршурдив авахьзава.

70-йисара заз тарс гайи, Азербайжандин Гьукуматдин Университетдин экономикадин теориядин кафедралдин доцент Кьалиб Кьителиев хуьруьнбурувай суракьна за.

- Исятда ам хуьре, вичин кьвале ава. Жемьятдик рикI куьзайди са гьа кас я, - лагьана заз абур ва муаллимдин квал лишан гана.

Кьалиб муаллимди ва адан хизанди чун лап багьа мугьманар хьиз кьабулна. Суфарадал дагьдин цуькверин чай, вичи хуьзвай куьнуьйрин вирт, адан уьмуьрдин юлдаш Периди чранвай хьран фу, дуьдгьвер, ниси, вечрен хуьрек атана. И няметри вич Бакуда яшаминш жезвай Кьалиб муаллимдин хуьруьхь галаз сих алакьайрикай адан зегьметчивиликай хабар гуьзай.

1941-йисуз Кьилегьа дидедиз хьайи Кьалиб хизандин авай-авачир са хва я. Ам 7 рушалай гуьгьуниз дуьньядиз атана. Адан буба Аюба ва диде Эрзиди гададиз халисан лезги тербия ганай - зегьметдал рикI алай, хайи чилинни хайи хуьруьн таьсиб члугвадай, хизандин, инсандин кьайгьудик гелкьведай. Келунал рикI алай, хуьтуьл кьилихрин жегьил юкьван мектеб тафаватлуьвилелди куьтгьна Азербайжандин Гьукуматдин Университетдик экечйнай. 1968-йисуз яру дипломдив келун кьилиз акьудай Кьалиб Кьителиев ректордин меслятралди университетда муаллимвиле кьвалахал акьвазнай. Гьа члавалай ара датлана ина кьвалахзавай ам гзаф савадлу, дуьзвални гьахь кьани, гаф чинал лугьудай, рикI михь ва дамах гвачир кас хьиз вири университетдиз сейли хьана.

Чи твар-ван авай алим, экономикадин илимрин кандидат, доцент Кьалиб Кьителиеван мад са кьилихдин шагьид хьана зун. Адаз хайи хуьр, Кьилегьрин жемьят кьанда кьван вуч я! Эхь, им тек са кьан

хуьн туш, халисан алакьун я. Жуван хизан, жуван веледар кьан хуьн гьар са касдин буржи я. Амма хайи хуьруьк гьарма садан рикI кудач, гьарма садалай адан кьайгьу члугваз алакьдач.

40 йис я Кьалиб муаллимди гьар гатуз Кьилегьал ял ягьиз. Турист хьиз дуьньядин шумудни са уьлкведа кьекьвенвай адахь машгьур курортра ял ягдадай мумкинвилер авачиз туш. Ятлани Кьилегь санивни гекьиг тийиз вине кьада. Хайи Тебиатдал ашукь тир ада хуьре, мукьва-кьилийрин арада ял ягьун гьар са куьнилай багьаз кьада. Вичин 2 хва ва 2 рушни гьа икI вердишарнава ада.

Чи са бязи интеллигентри хьиз ял ягдай и хизанди. Халисан хуьруьнвийри хьиз кьвалин, салан, багьдин кьайгьу члугвада, жемьятдин хийрширдикай хкатдач. Кьалиб муаллимди куьнуьярни хуьзва, "Жуван чижерин вирт тлунилай хьсан затлани авач", - лугьуда ада.

Виликай кьведай йисуз адахь булахдинни вичин кьвалин арада авай рехь гуьнгунна хутадай ниьт ава. Твар-ван паталди ваь, суваб паталди ийизва ада ихьтин крар. Хайи хуьр гадарна физвайбуру кьалабулух кутазва адак.

Чи хуьрера чьехи хьана шегьерра бине кутунвай, чпихь мумкинвилер авай гьар са касди хайи хуьруьн гьал-агьвалдихь, кьадар-кьисметдихь галаз мукьувай таниш хьана ихьтин хийирлу крарихь ялнайтла, вуч хьсан тир. Ихьтин майилри чи хуьрерин агьалияр чеб-чпиз мадни мукьва ийидай, хайи чилер гадарзавайбурун кьадар тимиш жедай. Лезги хуьрер акурла чун садрани сугьул жечир.

Седакьет КЕРИМОВА.

ПИСЬМО В РЕДАКЦИЮ

Уважаемые сотрудники газеты "Самур"!

Мы, учителя средней школы селения Ширвановка Гусарского района, являемся постоянными вашими читателями. Вот уже более 10 лет "Самур" стал нашим дорогим гостем. Читаем газету от корки до корки, черпаем из нее много интересного и полезного. Понравившиеся материалы обсуждаем в коллективе. А это происходит часто. Особенно нравится нам постоянная рубрика "Гафалаг", в которой вы печатаете забытые, малоупотребляемые исконно лезгинские слова. Знаем, что собираете вы их по крупницам из разных районов, сел и населенных пунктов Азербайджана, где компактно проживают лезгины. От ду-

ши благодарим вас за этот большой труд.

Все ваши читатели мечтают, чтобы редакция издавала отдельную книгу, составленную из этих слов. Такая книга очень нужна нам сегодня. Все, кому дорог лезгинский язык, будут признательны вам за это. Желаем вам больших творческих успехов в вашем неустанном труде.

С уважением, учителя Ширвановской средней школы Гусарского района:

Наталья Алибекова
Аида Насруллаева
Гюлара Султанова
Марият Тагирова
Физик Тамазанов
Гамид Гамидов

ПЕСНЯ ВЕТРА

Автор поэтических, переводческих и научно-критических сборников Азиз Мирзабеков давно знаком лезгинским читателям. Популярность принесла ему сатирическая книга под названием "Новый Чапаев", которая вышла в свет в 1993 году. С тех пор его стихи периодически печатаются в дагестанских изданиях.

"Песня ветра" - восьмая по счету книга Азиза Мирзабекова. Это первый сборник стихов автора на русском языке. В нем собраны лирические стихи, эпиграммы, притчи и предания. Перевел их с лезгинского Фахраддин Гарибсес.

“САМУР” ДИН МЕКТЕБ

ЭВЕР ГУЗ ХЪАНА

Забит Ризванов, Лезги Нямет, Байрам Салимов - лезги халкъдин рикI алай шаирар! Абуру 1959-йисуз КиIара “РикIин гаф” тIвар алай кIватIал арадал гъанай. И кIватIал лезги чIалалди кхъизвай ксариз вилик фин патал куьмек гуз, дидед чIал, хайи халкъдин тарих, эдебият, мифология, фольклор дериндай чириз ва абур чирунин рекье халкъдиз куьмек гуз алахънай. Абуру Азербайжандин лезги хуьррин мектебра лезги чIал чирунин месэла къарагъарнай. Алаатай асирдин 60-йисара и шаирар ва чи маса къелемэглияр Азербайжандин лезгийриз къудай шартIар яратмишун патал гзаф алахънай ва абурун зегьметар нетижасуз амукъ-

нач.

Чи женгчи шаирри явлту шишар кхъиз, лезгийрин рикIера экв куькIуьриз, хайи чилни хайи чIал хуьн патал элдиз эвер гуз хъана. Абуру халкъ паталди лугъуз тежедай къван чIехи крар кылиз акъудна, халкъдик дамах кутуна.

Лезги Нямет ва Забит Ризванов рагьметдиз фена. Абурун экуь къамат чи рикIера гъамшишадух яз амукьда. Байрам Салимоваз 1999-йисуз Дагъустандин халкъдин шаирвиллин тIвар гана. Агдадихъ чна кIелдайбурув чи сейли шаиррин шишар агакъарзава.

Забит РИЗВАНОВ

ЭЛ КIАНДА

Гъар цуькведик са атир, ни,
Гъар билбилдихъ вичин мани,
Гъар шаирдихъ вичин шишар авайди я!
Гъар игитдихъ вичин яракъ,
Гъар къегьалдихъ вичин суракъ,
Гъар са элдихъ вичин шаир авайди я!
Пис кIвалахдин хъайила ван,
Чарад патал эцигдай чан
Мелгьем инсан авайди я!
Чирагъ хьтин шишар кIанда,
Гъахьтин шишар яратмишдай
Шаир кIанда! КIанда эвел!
Шаирдизни,
Шаирдизни
Чаб рикIера туна чими
Виш йисарив агакъардай
Эл кIанда,
Эл!

Лезги НЯМЕТ

ХЪЕЛ АТАНА...

Зун лезгидал рахайла,
Хъел атана “чIехидаз”.
“Вун вуж я бес?” - лагъайла,
Шел атана
адан патав ацукънавай
рехидаз.
Низ чидай къван
Буба лезги,
хва магъул,
хтул урус жедай чIал?
Низ чидай къван
Миллет маса гузвайбуруз
Рахун турус жедай чIал?
Гъар гьикI ятIан,
Зун лезгидал рахайла,
Хъел атана “чIехидаз”.
“Зун лезги я” - лагъайла,
Шел атана рехидаз.

Байрам САЛИМОВ

ДУСТАРИ ЗАЗ ЛУГЪУДА

Дустари заз лугъуда гъар камуна:
“Байрам, валлагъ, вун секинсуз инсан я”.
Гахъ я. Дуьзвал ава жед и гафуна,
Амма секин инсан квелди хъсан я?

Куьз секин туш вацIар къевзвай дагъларай,
Гуьлер секин куьз туш лепе винеллай,
Вулканри куьз, ялиз мичIи къатарай,
Чил падзава, секиндаказ кылеллай?

Секинсузвал галачиз зун гьикI хъурай,
Къадачни муьрхъ гуьлдандини секин тир?
Къуй даим захъ зи секинсуз рикI хъурай,
Ам гвачиртIа, зун секин хъун мумкин тир!

Чирвилери вири раklarар
ахъайда.
Лезги халкъдин мисал.

ЦИЙИВИЛЕР

БАЛАКЕН

РикI шадардай крар

Цийи йисан вилик Балакен района алатнавай варцарин нетижаяр къазва. Вуч авуна, вуч ийиз агакънатIа, веревирлер хъийиз, цийи камар къачун патал къуватар ахгудзава. Ингье 2006-йисан алатнавай девирда къунвай нетижаяр рикI шадардай-бур я. Ци района Гъейдар Алиеван тIварунихъ галай музей ва парк, “Шегидар” тIвар ягъанвай комплекс, “Ветеранрин кIвал”, 235 кас патал азарханадин комплекс, бетондинни къумадин завод кардик кутунва.

Исятда Ититала хуьре 450 чкадин мектеб эцигзава. Ина алай аямдин шартIарив къадай кабинетар ва лабораториярни кардик кутада. Аялриз компьютеррал кIвалахдай операторвиллин кеспи чирда.

Хуьруьн къайгъуда

Агъалияр хъвадай цивди таъминарун, цийи мектебарни сагъламвал хуьдай карханаяр эцигун, рекъер гуьнгуьна хутун вахтунихъ галаз алакьалу, гъалаба кутагъвай месэлаяр я. Балакен райондин Мазымчай хуьре ихьтин месэлаяр гъалун патал герек тир кIвалахар давамарзава. И йикъара хуьруьз гунгаррив пуд километрдин мензилдай хъвадай яд гъана. Гила ина хъвадай цин къитвал амач. Хуьр селлерикай хуьн патал Мазымчайда цийи бандни къазва.

Сентябрдин эвелра ина 120 аялди кIелдай мектеб эцигна кардик кутунва. Агъалийрин регъятвал патал абур райондин меркездиз тухудай кылди автобус чара авунва.

АЛИ МУЪЖРУЪМ ТАГЪИЗАДЕ

Лугъуз тежедай къван зурба алакьунрин неси тир адаз лезги, туьрк, урус, араб ва фарс чIалар дериндай чидай. Къурьан хуралай чидай ада чка атунивай и пак ктабдай сураяр ва аятар лугъуз, абурун манаяр лезгидалди инсанрив агакъардай. Ада духтуривай чара ийиз тахъай шумудни са начагъ инсанар къадим ктабрикай менфят къачуна сагъарнай. Адав Абу Али Синадин гилин хатIаралди кхъенвай “Къанун”, Несереддин Тусидин “География”, Исмаилбек Къуткъашенвидин “Сефернаме” ктабар гвай. И кIватIалар, гьакIни “Бустан” ва “Гуьл” эсеррин Туьркияда авунвай таржумаар, СтIал Сулейманан, Хуьруьз Тагъиран ва маса лезги шаиррин шумудни са ктабар ада Азербайжандин Гъилин ХатIарин Институтдив вуганай. “Терки жагъан” ва “Накам” лакIабралди “Мулла Несреддин” журналдин чинриз вичин макъалаяр акъатай, “Коммунист” ва “Кендли” газетра мухбирвал авур и кас Али Муьжруьм Тагъизаде тир.

1891-йисуз Дагъустандин Ахцегъ райондин Ялшугърин хуьре кесиб лежбердин хизанда дидедиз хъайи Али Муьжруьм Тагъизадедин тIвар Азербайжандин образованидин тарихда къизил гъарфаралди кхъенва. Вичин са йис хъайила адан буба рагьметдиз фенай ва Ибрагъим имиди Алини адан диде вичин хизандиз къабулнай. Бакудин нафтIадин мяденра, Лекидин бияндин заводда кIвалахай имиди адаз бубавал авунай. Алидин зигъинлувал акур Ибрагъима ам Агдашда Гъажи Усман эфендидин медресадиз ракурнай.

Гъажи Усман эфендиди ахъайнавай медреса, “Эгъмедийа” мектеб, Жуьмя мискIин, гьакIни яргъарай кIелиз атанвайбур патал кIвалер вири са гъаятда авай. Гъажи Усман эфендиди муаллимар Туьркиядай гъанвай. Медреса ва “Эгъмедийа” мектеб акъалтIарай Али Муьжруьма 1911-йисалай Къусарчайда, Нуьгедида азербайжан чIалалди

мектебар ахъайна ва ина тарсар гана.

1918-йисуз ада КIара варзни зуран муаллимрин курсар ахъайна, 86 касдиз педагогикадин къайдаяр чирна ва абур муаллимвал ийин паталди чара-чара хуьрериз ракурна. А чIавуз ам Къуба округдин образованидин идарадин кыл тир. 1920-1925-йисара А.М.Тагъизадеди Агдаш шегъерда муаллимвиле кIвалахна. 1926-1928-йисара ада Дагъустандин Самур округдин образованидин идарадиз регъбервал гана. 1929-йисуз цийи кылелай Азербайжандиз хтай и къегъал касди Ширван округдин района мектебар ахъайна, иниз кесибрин аялар желб авуна, абуруз чирвилер гуз башламишна. 1930-йисуз ада Гуьйчайдин педмектебда ва райондин чара-чара юкъван мектебра тарсар гана.

1938-йисуз заочныдаказ Азербайжандин Педагогикадин Институтдин филологиядин факультетдик экечIай Али Муьжруьма инаг куьтягъайдалай гуьгъуьниз муаллимвал давамар хъувуна. Са шумуд йисуз ада гьакIни Хъилерин хуьруьн юкъван мектебда муаллимвал авуна. 1946-1948-йисара ада Дербентдин педучилищеда кIвалахна.

Халкъдихъ даим рикI кайи, вичин уьмуьр инсанриз чирвилер гун, абур савадлу авун патал серф авур и инсан буьгътен себегъ яз 1949-йисуз дустагъ авунай. Вич тахсирсуз тирди субутиз алахъай агъсакъал эхирни 1956-йисуз дустагъдай азад авунай. Пенсиядиз экъечIай рехи муаллимди вичин амай уьмуьр къадим ктабар кIватIуниз, гьакIни халкъдин чарайралди азарлу инсанар сагъаруниз серф авунай.

Али Муьжруьм Тагъизаде 1975-йисуз Дагъустандин Мегъарамдхуьр райондин Советский хуьре рагьметдиз фена ва гъана кучукна.

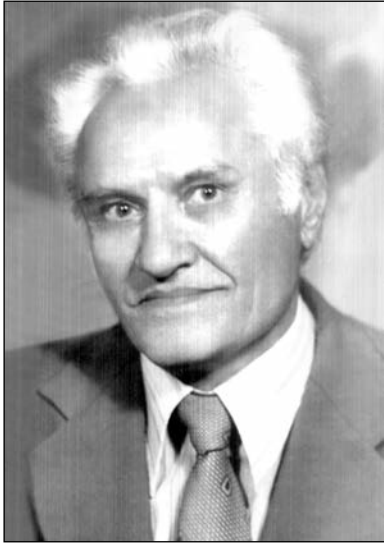
**Агъмед Агъмедов,
Али Муьжруьм Тагъизаденин хва.
Дагъустандин Мегъарамдхуьр райондин
Советский хуьр.**

О, әси ziyalı idi

Adlı-sanlı ziyalı, aғsaqqal müəllim, tanınmış alim Niyazi Müzəffər oğlu Əmirbəyov ömrünün 92-ci ilində dünyasını dəyişmişdir. 1914-cü ildə Qusar rayonunun Mucuq kəndində anadan olmuş Niyazi qədim və məşhur "Vadanar" nəslinin davamçısıdır. Bu nəslin onlarca nümayəndəsi Azərbaycan elminin ayrı-ayrı sahələrində böyük uğurlar qazanıb.

Bir vaxtlar məşhur xeyriyyəçi və milyonçu Hacı Zeynalabdin Tağıyevin dəftərxanasında mühəsis işləmiş, sonralar doğma kəndi Mucuqdakı evində məktəb açaraq müəllimlik etmiş, Qusar rayonunda savadsızlığın ləğvində və maarifin inkişafında böyük xidmətləri olmuş Müzəffər üç oğluna: Seyfullaya, Tayıba və Niyaziyə ali təhsil verərək, onlara öz övladlarını elmi, savadlı və humanist böyütməyi vəsiyyət etmişdi.

1932-ci ildə Quba Pedaqoji Məktəbini, 1939-cu ildə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun fizika-riyaziyyat fakültəsini bitirmiş Niyazi Əmirbəyov Qusar rayonunun Balaqusar kənd məktəbində, Qusar şəhərindəki 7-illik və orta məktəblərdə dərs deyir. Böyük Vətən Müharibəsi

başlananda o, cəbhəyə yola düşür. Sevastopolun müdafiəsində rəşadət göstərən döyüşçü burada ağır yaralanaraq, I dərəcəli əil kimi ordudan tərxis olunur və müəllimlik fəaliyyətini davam etdirir.

1944-cü ildə N.Əmirbəyov Quba Müəllimlər İnstitutuna direktor təyin olunur və institut bağlanana kimi ona rəhbərlik edir. 1950-ci ildə Azərbayc-

an Dövlət Sənaye İnstitutuna (indiki Neft Akademiyasına) işə düzələn N.Əmirbəyov burada müəllim, baş müəllim kimi çalışır, dissertasiya müdafiə edərək, texnika elmləri namizədi elmi dərəcəsini alır və 3 ildən sonra dosent kimi fəaliyyətini davam etdirir. Bir müddət Azərbaycan Dövlət Politeknik İnstitutunun fizika kafedrasının dosenti kimi çalışan alim sonradan Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutuna keçir və uzun illər eksperimental və nəzəri fizika kafedrasında baş müəllim, dekan müavini, dosent vəzifələrində çalışır.

Yüksək mədəniyyəti, nəcibliyi, aydın və səlis nitqi, dərin savadı ilə institutu müəllimlərinin və tələbələrin hörmət və məhəbbətini qazanmış Niyazi Əmirbəyov 1989-cu ildə təqaüdə çıxır.

Ömrünün sonuna kimi fəal həyat tərzi keçirən, zəhmətkeş, sadə və mehriban insan olan Niyazi Müzəffər oğlu Əmirbəyov bu ilin sentyabrın 4-də 92 yaşında vəfat etmişdir. Onun işıqlı xatirəsi doğmalarının və əzizlərinin yaddaşında həmişəlik yaşayacaqdır. Allah rəhmət eləsin!

"Samur".

ГАФАЛАГ

Щидгай - пата-патахь рекьер

Щуну - арабадин яцар галай чка

Кек - виняй гъуз кьве пата кІам авай чка

РуьцІ - курамал

Цур - кьирав

Щар - дагьар

Санкь - япалух

Пахлахан - рак

Кьалу - кьацІай, рагьул

Кьалу яд - рагьул яд

Кьаскьан - 1)кьуьнер 2)гирве (дагьдин)

КьачІахьан - копчик

Кьерех - 1) эмбрион 2) дана

Кьийи-кьиян - чан квачирди, гьилерай фенвайди

КьуьнцІ - лавка

Ламра япар - мать-и-мачеха (бот.)

Лахьвац - газари азиат гузвай кас

Лут - пластинка (граммофондин)

Марву цуьк - жикІид цуьк

Масанвал - муьгьуьббат

Тади куьмек - скорая помощь

ШЕХЪЗАВА РУЪГЪЕР

■Квез сагьибар амачир кІвалерин, гадарнавай чилерин, серкІверини вергери, шумудни са эЧелри кьунвай багьларин, барбатІ хьанвай саларин агьар ван хьайиди яни? Куьлегар ягьана йисаралди ракІарар ахьайзавачир, хайибурун нефес галуьк тийиз уьцІуьзвай кІвалерин цІугьар галуькайди яни куь япарихь? Бес пехь ацукьнавай харапІайрин гьараяр таниш яни квез?

Гьа ихьтин гьалар акваз шехьзава чи бубайрин руьгьер. Аялар хьиз ван алаз, гьарайна шехьзава. Гагь-гагь селлер, тІурфанар, цІайлапанар хьана чилий свар атІуз шехьда руьгьер.

Чи чилерал гьикьван кІвалер ие-сияр амаз харапІадиз элкьвенватІа чидани квез? Гьисабиз кичІе я, лугьуз регьуь. Талана гьикІ акьвазда бес? Экв акьвазмачир дакІарар, цІай кумачир кьулар, гум галамачир гурмагьар, иеси амачир кІвалер, руьгь кумачир инсанар вучиз икьван пара хьанватІа? Хайи ватан, бубайрилай аманат яз амай чилер, мукьва-кьилибур гадарна яргьариз акьатнавайбурун, хуьр гьамишалух яз рикІелай ра-

ьурнавайбурун, кьариблухар ватандай кьунвайбурун кьадар кьвердавай пара жезва. Чеб хвейи, чпиз дидедал авур баркаван, мублагь чилер гадарна кьариблур-риз акьатнавай, четинвилерикай кьил кьакьудиз пурчара кьил хуьзвай ксарин кьадар пара хьанва чахь. Гьавилий квадарзава чна кІвални, чилни, Ватанни. Пака мад вуч квадар хьийидатІа? Я квадар тавур вуч аматІа чахь?

Чил гадарун намус квадарун я

лагьанай чи бубайри. КІвал хуьх, чил хуьх, намус хуьх лагьанай абуру. Вири маса гайитІани, чил маса гумир лагьана веси авунай рехибуру.

Шехьда руьгьер. Йифиз сагьибсуз кІвалерин вилик кІватІал жеда абур. Зарулдаказ, рикІ атІудайвал, ара датІана шехьда. Са береда чилер абад авур, чапхунчийрикай хвейи чи кьегьал бубайрин руьгьер я абур...

С. КЕРИМОВА

Самур

ДОРОГИЕ ЧИТАТЕЛИ!

На нашу газету можно подписаться в любой момент. Цена годовой подписки - 24000 манатов.

Редакция готова организовать продажу газеты "Самур" в любой точке Азербайджана. Контактный телефон:

432-92-17.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Для загородной бакинской дачи требуется опытный и добросовестный садовник (желательно с семьей), не старше 50 лет. Предоставляется жилье с удобствами в этом же дворе.

Справки по тел.: 432-92-17

(кроме субботы и воскресенья).

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

"Samur" qəzeti redaksiyasının kollektivi Dağlar Səfərova anası

Məsturənin

vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Bəhram Zalov

Tofiq Abdulqafar oğlu Əlimovun

vəfatından kədərləndiyini bildirir və onun doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verir.

САМУР

Главный редактор
Седагет КЕРИМОВА

Адрес редакции:
AZ 1073 Баку, Метбуат
проспекти, 529-й квартал,
этаж 3, каб. № 101.
e-mail: samur@nm.ru
http://www.samur.info

Расчетный счет
26233080000
Капитал банк г.Баку
1-й Ясамальский филиал
код 200037
ВОИН 130024708

Газета
зарегистрирована в
Министерстве печати и
информации
Азербайджанской
Республики. Рег.№ 78

Индекс: 5581
Тираж: 2200
Заказ: 3779
Тел: 432-92-17

НАПЕЧАТАНА В ИЗДАТЕЛЬСТВЕ "АЗЕРБАЙДЖАН"